

SVETOST

Smjerkaz u pastoralu duhovnih zvanja

Antun ČEČATKA, Đakovo

Sažetak

Danas se stubokom promijenio način kako misliti i živjeti, pa se i o duhovnom zvanju promišlja na drukčiji način. S vremenom se probijala svijest o tome kako je briga o duhovnim zvanjima briga cijele Crkve, a ne samo pojedinaca. Sve je prisutnija svijest o tome da pastoral zvanja treba uključiti u opću pastoralnu djelatnost. Dapače, zbog korijenitih promjena, u Europi se odlučilo smjestiti ga u ono široko pastoralno djelovanje u kome se mlade potiče da uoče važnost i vrijednost zvanja kao takvog. Što bi, ili čime bi se moglo obuhvatiti i objediniti svekoliku djelatnost koja se u tom pogledu razvija? Pitajući se o tome, primjereno je razmatrati o svetosti, koja je utkana u izvorni Božji naum o spasenju (Ef 1, 1-10). Odatle proizlazi da je svetost prirodno sukladna svakom zvanju, i u njoj se ima otkrivati identitet, vlastit svakom zvanju, osobito duhovnom. Nadalje, svetost čini onaj sklad u kome stoje i očituju se i prepoznaju izvorne karizme i zvanja. To je zbog toga što poziv i karizma imaju svoj korijen u Svetome. To rječito i životno svjedoči Isus Krist, a Duh Sveti potvrđuje, raskošno dijeleći darove u Crkvi – za Crkvu i za svijet. Tu leži i mogućnost da se karizma i zvanje primjereno prilagodi zahtjevima što ih postavlja prostor i vrijeme. Svetost je, dakle, prvotni izazov i valja je imati pred očima dok se mlade potiče da odvažno odaberu svoje zvanje, uopće, osobito pak ono duhovno – u čemu je Isus uzor.

Ključne riječi: Božji naum o spasenju, Crkva, opći poziv na svetost, duhovni poziv i zvanje, posvećeni život, istovjetnost, zajedništvo, pastoral duhovnih zvanja.

Uvod

Da bi se predstavio pastoral primjeren duhovnom zvanju čini se prikladnim ponajprije ukazati na onaj poziv na svetost što se danas u suvremenom katolištvu upravlja svakom kršteniku, što dosada nije bio slučaj, jer se držalo da je on upravljen poglavito osobama koje su odabrale duhovno zvanje. Izvan sumnje je, ipak, da je u život osoba što su dosljedno živjele svoj duhovni poziv i zvanje čitljivo upisana jedinstvena povijesna datost: one su se cjelovito ostvarile, dosegle su svoj vis, postale su svete. To postignuće je sada predloženo svakom kršteniku, jer je taj cilj shvaćen kao konstitutivan i vlastit

krsnom pozivu.¹ To ne čudi, budući da je poziv da se čovjek cjelovito ostvari u svom zvanju, pa i duhovnom, upisan u Očev nacrt o spasenju po Kristu u Duhu Svetomu. Tako je čovjek izabran po Kristu i pozvan na svetost. Tu mu je ležište, tu mu je istovjetnost, bez obzira na to je li krštenik živi u laičkom ili duhovnom staležu, u laičkom ili posvećenom životu.² No tu se nameće ukazati na još jednu bitnu sastavnicu tog poziva. Naime, živeći poziv na svetost, krštenik, osim što se osobno cjelovito ostvaruje, on osobno pridonosi i da se ostvari Božji naum: uglaviti u Kristu sve – na nebesima i na zemlji, kako bi Bog bio sve u svemu (1 Kor 15, 28). To znači da poziv na svetost uključuje poslanje: onaj koga Bog izabire i poziva, toga ujedno uključuje sudjelovati da se dovrši njegov naum. Prema spasenjskoj rasporedbi poziv se rađa i poslanje se razvija i ostvaruje u Crkvi, za Crkvu i za svijet. I budući da svaka pozvana osoba svoje poslanje ostvaruje u povijesti, i sama će istovjetnost osobe u duhovnom zvanju nužno probijati povijesnost i poprimiti osobit izraz i oblik. U članku se osobito razmatra poziv na svetost kod osoba koje su pozvane ostvariti svetost u različitim duhovnim zvanjima. Kako su ta zvanja dragocjena, Crkva u novim prilikama, sve uvažavajući duh vremena, uspostavlja i razvija osobit pastoral duhovnih zvanja u okviru opće pastoralne djelatnosti. Dakako, taj pastoral se posebno odnosi na mladenačku dob, kada se mladi ljudi poistovjećuju s određenim zvanjem i odabiru ga. Između ostalog, mlade se poziva također i potiče da odaberu duhovno zvanje i prati ih se na tom putu. U tom vrsnom poslu danas ne sudjeluje samo pojedinac, nego je on tako postavljen da u njem sudjeluje cijela crkvena zajednica, a rad povezuju osobita tijela. Dakako, i dok se poziva, i dok se odgaja za duhovno zvanje, uzor ostaje Isus Krist.

1. Duhovni poziv na tragu svetosti

1.1. Sveta nelagoda

Poziv da se bude svetim, da treba nastojati biti svet, a i napuci da se to postigne a ne promaši – pršte na sve strane. A kad čovjek sebi samome predoči taj poziv, kad taj poziv na svetost uspije osobno čuti, onda mu padne mrak na oči. Za tu nelagodu postoji dobar razlog, a to je svijest da je čovjek grešan. To nije upitno,

---

¹ Usp. LG, br. 11.

² Duhovni poziv i zvanje ostvaruje se u Crkvi i grana se u različite oblike posvećena života: pustinjački život, posvećene djevice, redovnički život, svjetovne ustanove, i družbe posvećenog života. Usp. KKC, br. 914-930; *Zakonik kanonskog prava*, kan. 573, 591, 603, 604, 605, 607. – Dakako, tu spadaju i zvanja za službe u prezbiteratu i đakonatu, te zvanja za misionarski život u punom smislu poslanja *ad gentes*. Vidi: KONGREGACIJA ZA ISTOČNE CRKVE, KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SEKULARNE INSTITUTE, KONGREGACIJA ZA EVANGELIZACIJU I KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ. *Razvoj pastoralna zvanja u mjesnim crkvama*, KS, Zagreb, 1983., br 1.

to je i odviše jasno, bjelodano je kao sunce – i tu nema mira. Ta svijest uznemiruje, smeta, dosadna je, opetovano se vraća, oduzima mir, vedrinu, polet. Tako to izgleda kod čovjeka na svetost pozvana, iako se već dobrano obreo u svom duhovnom zvanju, svećeničkom ili redovničkom ili misionarskom.

Ipak, izazovno je o tome razmišljati. Jer, dok čovjek promatra svece, sasvim se drukčije osjeća, drukčije je raspoložen, drukčije razmišlja. Kako, i zašto? Zato što čovjeka ne smeta to što su ti sveci bili grešni, a redovito su to bili, griješili su, imali raznovrsne mane, koji put su se vrlo ljudski i temeljito grešno ponašali. I gle, to što su oni bili grešni, koliko i u čemu su valjano griješili, sada, evo, čovjeka uopće ne smeta. Još bi samo trebalo kazati da to njihovo prošlo stanje, čovjeka raduje i ohrabruje! Kao da ono grešno u svemu tome nije ni postojalo. Neobično to zvuči, ali je vrlo suvislo.

Jer, s druge strane, čovjeka zacijelo raduje što su oni postali sveti, i ostali sveti. To što su bili grešni, ne umanjuje njihovu svetost u zdravu oku, pa čak i kod onoga duhovno izbirljiva i uvrnuta u se. Čini se besmislenim, kao što i jest, kazati: zbog toga što su bili grešni, sada su, ili sada bi trebali biti manje sveti, ili su zaslužili da sada budu barem malo manje sveti. Nipošto. Njihova svetost kao da odsjeva s njihove grešnosti. Što više njihova svetost osvjetljuje njihovu grešnost kao svjetlost tamu, pa se tama, obasjana svjetlom, negdje zametnula, iščezla, ne zamjećuje se. Stoga je pravovjerno kazati za svetost da se odražava na grešnosti, ili da se grešnost gubi u svetosti kao tama u svjetlosti.

Svakako zadivljuje to što su sveci napravili od sebe, što su se izvukli, ili bolje, što su napravili svojevrstan izlazak, nadvladali nešto što se činilo nesavladivim: tu smrt, to zlo, tu ubitačnu sebičnost, tu trbušnu i mozgovnu nezasitnost, tu pošasnu oholost, tu samodostatnost koja izjeda samu sebe – svu tu smrtnost razlivenu utrobom svijeta i hramom ljudskog bića. I sad ih čovjek gleda kako su se smirili na Suncu, Suncem obasjani, u krilu su, u ruci su, na dlanu su Očevom, sasvim providni, prepoznatljivi kao sveti. Ne može im se čovjek ne diviti. Ipak, toliko su zaronili u Božji svijet, da se gotovo čine pomalo nestvarnim i neostvarivim. To bi se čak i moglo kazati, no samo u slučaju da nisu bili grešni kao što su bili. Baš njihova grešnost jamči da su od čovječje krvi i puti. Gdje li se, onda, izgubila ta grešnost? Ili su toliko zabrazdili u svetost, pa tu grešnost prekrili i prikriili. Ne, to nije za prikriivanje, niti se može sakriti. Ta grešnost je poput mlada ožiljaka na Kristovu tijelu, ožiljaka koji svjedoči o pravoj, ljudskoj, temeljitoj ljubavi kojom je svetac odgovorio na ljubav – i ništa više, i ništa vrsnijega.

1.2. Trag svetosti u Crkvi Istoka i Zapada

No upravo ti ožiljci nukaju motriti poziv i zvanje uopće, i ono duhovno napose, u svjetlu stremljenja za svetošću. Djenuti se pak na tu stazu govori o tome da se čovjek teži posvetiti i usavršiti osobni život kako bi dospio do uzrasta, vlastita

Kristovoj punini (usp. Ef 4, 13). Nema broja onima što su, privučeni ljepotom i ponoseni tom težnjom, dosegнули svoj vis. I mnogi od njih ostaviše na širinama svijeta utisnuta stopala, pa i u današnje, suvremeno vrijeme, kako u zapadnoj tako i u istočnoj Crkvi. Magistralni put svetosti uzduž i poprijeko svijeta prvi je prokrio Isus Krist. Otuda se, potom, u svim pravcima računaju jasne apostolske staze i stope. Slijede, zatim, i isprepliću se Istokom i Zapadom dobro utabane staze i stope monaha, eremita i anahoreta, pustinjaka i redovnika. Neki su od njih zasnovali monaške i redovničke zajednice, čiji su se eremitaži, manastiri, samostani i lavre, ta nerijetko čudesna građevinska i arhitektonska zdanja, stopili sa živopisnim krajolicima te postali žarišta i rasadišta za svetost i duhovni život uopće. Da se i ne spominju svjetlosni tragovi što ih bezbrojni znani i neznani ljudi, žene i muškarci, mladi, čak i djeca, ostaviše na svih pet kontinenata. Kakva li sve zanimanja, službe i zvanja nisu vršili, kakvim li sve etničkim, kulturnim i političkim sustavima nisu pripadali? Rašireni, a i raspršeni, evo ih, dolaze i skupljaju se s četiriju strana vjetra.³ Širom kruga zemaljskoga razlijevala se i razliježe jeka njihova posvećenja (usp. Ps 19, 5), probijajući sve zvučne, dimne, željezne i blokovske kulise, zavjese i zidove, često i samu smrt. Pred tolikom ljepotom i snagom duha što se razlila licem zemlje, čovjeku zastaje dah.

Nemoguće je upoznati, nekmoli slijediti sve one što prepoznaše svoj poziv i zvanje te u laičkom ili posvećenom staležu dosegnuše puninu rasta. Ostaviše iza sebe različite duhovnosti, s osobitim prijevojima, već prema tome što ih je u mnogolikom evanđelju nadahnulo ili kakva li su značaja bili ili u kakvu su podneblju i krajoliku nikli i rasli.⁴ Istina, vremena se mijenjaju, no u svakom vremenu ima u Crkvi onih koji prežu za osobitim duhovnim rastom i posvećenjem. Oni tako daju odgovor na izazov nove evangelizacije a među Crkvama daju poželjno svjedočanstvo jedinstva i uzajamne pomoći na putu svetosti.⁵

1.3. Obnoviteljski zamah

Osjetiti i slijediti svoj poziv općenito, ili duhovni poziv i zvanje napose, odabrati ga i živjeti u laičkom ili posvećenom staležu, danas je možda složenije nego jučer. Duh vremena, a s njime i način kako se običavalo razmišljati i živjeti,

---

³ Papa Ivan Pavao II. proglasio je do sada 1.337 blaženika i 477 svetaca (vidi, GK, od 2. svibnja 2004., str. 6), a među njima i blaženike: Alojzija Stepinca, 3. listopada 1998. u Mariji Bistrici, Mariju od Propetoga Petković, u Dubrovniku, 6. lipnja 2003., i Ivana Mertza u Banja Luci, 22. lipnja 2003.

⁴ Usp. I. KOLOGRIVOF, *Essai sur la sainteté en Russie*, Editions Ch. Beyaert – Bruges, (Bruges) 1953., str. 11-12.

⁵ PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu*, KS, Zagreb, 2000., br. 20.

stubokom se promijenio i sve se brže mijenja. Buka je zaglušna, napredak često bez mudrosti, dostignuća često potkopavaju čovjeka, potrošački nasrtaj je silovit, vrlina obezvrijeđena, bogovske primisli ega razarajuće, isključivo sebeljublje gospoduje, potrošačko ozračje guta sve do čega stigne, vjera u tehnički napredak ne samo da brda valja, nego doslovno melje prirodu i čovjeka, a u svemu, oammljiva nada – zjapi. U toj vrtoglavoj mijeni otežano je prepoznati oganj što ga je Isus došao baciti na zemlju (usp. Lk 12, 49), kao i karizmu što je nekoć, i poodavno, raspirio pravednik. Dobiva se dojam da je živa žeravica zapretana pa nema snage ogrijati, razbuditi i osvijestiti duh. Utvrdilo se ipak da je moguće, i ukazalo se potrebnim, gotovo nužnim, osloboditi snagu što vrije u božanskom pologu, u božanskoj škrinji, u Crkvi.

Ne treba dvojiti o tome je li i danas moguće obnavljati oblike, svojstvene posvećenom životu i duhovnom zvanju općenito, ili uopće obnavljati život u Crkvi. Dovoljno je istaći trajno valjanu metodološku odrednicu što potiče i nosi obnoviteljske pothvate: time što je Bog ušao u povijest svijeta i prokročio put spasenju, svaki je eon vremena pogodan za to da mu se duhovno zvanje u svom identitetu prilagodi, dapače, svako novo vrijeme uvijek traži i budi novo duhovno zvanje, kako bi se ono što je Isus naviještao i što se predao u smrt i uskrsnuo, trajno u povijesti naviještao i uprisutnjivalo, svjedočilo i živjelo.

I Crkva se upravo Drugim vatikanskim saborom (1962.–1965.) otvorila i uzela si u zadatak da bude Crkva u svijetu i da dijeli kob svijeta.⁶ S poletom i žarom započelo se obnavljati uobičajene, tražiti i usvajati nove načine kako biti Crkvom, kako moliti, misliti i djelovati. Pomaljalo se novo lice Crkve. U svekolikom tom zamahu znalo je, dakako, doći do nesporazuma, tako da se koji put nešto krivo, a koji put se i nije baš sve valjano razumjelo. Dogodile su se i neke baršunaste prilagodbe koje nisu bile kadre odgovoriti znakovima vremena, ni biti krepkom potporom u kršćanskom i crkvenom življenju uopće, pa tako ni u duhovnom pozivu i zvanju napose.

Ako i mučno, u obnovi se, ipak, napredovalo i napreduje na svim razinama. Kad je riječ o duhovnom zvanju, tom dragocjenom daru odozgor što se prima i prihvaća u Crkvi, za Crkvu i za svijet, potrebno je napomenuti da se o njemu sustavno promišljalo, a promišlja se i danas u neuhvatljivom ozračju postmoderne. Već satorske isprave temeljno promišljaju o svećeničkom, redovničkom i misionarskom zvanju i njihovom identitetu. Sve imajući pred očima poslanje Crkve u svijetu, isprave naznačuju putove i potiču različite crkvene zajednice da se obnavljaju, prilagode suvremenosti i ustroje svoj život, tako da u svojoj raznolikosti mogu skladno doprinositi životu Crkve i svijeta, te stvaraju takvo ozračje, da se u njima mogne

⁶ Usp. GS, br. 1.

prirodno rađati i razvijati duhovni poziv i zvanje.⁷ Razne pak crkvene isprave koje će uslijediti, bjelodano kazuju o tome koliko je Crkvi stalo do toga da se pitanju o duhovnom pozivu – bilo da se on ostvaruje u svećeničkoj službi⁸ ili u posvećenom životu, osobitom za redovništvo⁹ i svjetovne institute,¹⁰ pa i za različita duhovna gibanja – pristupa pomno, stručno i postojano. Dok saborske i posaborske isprave govore o obnovi, one sve odreda i uvijek naznačuju svetost kao krajnji cilj kojemu je usmjeren duhovni poziv i zvanje, pa i cjelokupna pastoralna djelatnost u Crkvi.¹¹

No o duhovnom pozivu i zvanju istodobno i usporedo promišljaju i same zajednice ili pojedinci koji su marno radili i doprinosili tome da župne, biskupijske i redovničke zajednice, pored ostalog, postanu pogodnima i za duhovni poziv i zvanje, redovnici pak, uz to, da otkriju vlastitu karizmu i prilagode je novim prilikama. Tako se propitivalo o karizmama što su ih životno usvojili i programski za posebni red razradili rječiti i vatreni Dominik ili siromašni Franjo ili poslušni Ignacije ili karmelska Terezija Avilska ili prosvjetna Uršula, ili pak otac zapadnog monaštva, Benedikt.¹²

Sve na toj crti, prikladno je razmatrati izvor na kome se može osjetiti trajno svježu ljepotu i snagu poziva, na kome svatko za se može pročitati temeljni zapis

---

⁷ DRUGI VATIKANSKI SABOR: Dekret *Perfectae caritatis* o prilagođenoj obnovi redovničkog života; Dekret *Optatam totius* o odgoju i obrazovanju svećenika; Dekret *Presbyterorum ordinis* o službi i životu prezbitera; Dekret *Ad Gentes* o misijskoj djelatnosti Crkve.

⁸ SVETA KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ, *Temeljne odredbe o svećeničkom odgoju i obrazovanju* (Ratio fundamentalis), KS, Zagreb, 1970.; BISKUPI JUGOSLAVIJE, *Odgoj i obrazovanje svećeničkih kandidata* i drugi dokumenti, KS, Zagreb, 1986. (tu je donesena saborska isprava OT, i tekst RF što ga je preradila kongregacija za katolički odgoj nakon što je 1984. izdan novi Kodeks kanonskog prava); IVAN PAVAO II., *Dat ću vam pastire* (Pastores dabo vobis), Nadbiskupski duhovni stol – Glas Koncila, Zagreb, (1992.); KONGREGACIJA ZA KLER, *Direktorij za službu i život prezbitera*, IKA – Zagreb, 1994.; KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter – navjestitelj, služitelj sakramenata i voditelj zajednice kršćanskoga trećeg tisućljeća*, KS, Zagreb, 1999.

⁹ IVAN PAVAO II., Posinodalna apostolska pobudnica *Vita consecrata* o posvećenom životu i njegovu poslanju u Crkvi i svijetu, KS, Zagreb, 1996.; V. NUIĆ, prir., *Crkveni dokumenti o posvećenom životu*. Od II. vatikanskog sabora do apostolske pobudnice Ivana Pavla II. »Vita consecrata«, HKVRP - HUVRP, Zagreb, 1997.

¹⁰ H. BORAK, prir., *Svjetovni instituti*. Crkveni dokumenti, KS, Zagreb, 1983.; KONGREGACIJA ZA ISTOČNE CRKVE, KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SEKULARNE INSTITUTE, KONGREGACIJA ZA EVANGELIZACIJU I KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ, *Razvoj pastorala zvanja u mjesnim crkvama*, KS, Zagreb 1983.; PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu*, KS, Zagreb 2000.

¹¹ HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Na svetost pozvani*. Pastoralne smjernice na početku trećega tisućljeća, HBK, Zagreb, 2002.

¹² J. ŠIMUNOVIĆ, *Dar Crkvi i svijetu*. Redovnici na putu za treće tisućljeće, »MARIJA«, Split, 1996.; T. RADCLIFFE O.P., *Redovnici, jeste li sretni?* Duhovnost demokracije i inteligencija poniznog srca, prir., F. Prcela O.P., DOMINIKANSKA NAKLADA ISTINA, Zagreb, 2001. – Brojni i vrijedni su prilozi razasuti u časopisu *Posvećeni život* koji izdaje HKVRP - HUVRP od 1996. godine.

o tome kako je pozvan na svetost. To je prebogat, zbirni zapis za sve ljude, za sve krštenike, a osobito ga zahvalno iščitavaju oni koji odgovaraju na duhovni poziv, slijede ga i ostvaruju u posvećenom životu.

2. Teološko-biblijski okvir poziva na svetost (Ef 1, 1-10)

2.1. Tajnoviti Očev poziv na svetost

U skladu s Božjom dobrotom, za pretpostaviti je da krštenici koji su preporođeni vodom i pomazani Duhom Svetim, gotovo redovito, kad-tad, osjete i bivaju privučeni beskrajem ljepote i ljubavi koju je razotkrio i posvjedočio Isus Krist. Oni se trude živjeti svoj kršćanski poziv u svijetu, kao laici, ili, kad neki među njima osjete da ih Isus poziva odabrati duhovno zvanje, onda na poseban način navješćuju i svjedoče ono što je Isus govorio i činio. Kad netko osjeti taj poziv, u njemu se nešto otvara čemu se ne vidi kraja ni konca. U njemu je nešto negdje unutra jasno odjeknulo što tek treba razabrati. Zahvaćen nečim čudesnim, čovjek se raduje i strepi dok upoznaje, dok sluti otkuda dolazi i ishodi taj poziv, kamo stremi i dokle seže. I dok doživljuje svježinu izvora, njegova se žeđ utažuje, poziv biva sve jasniji, a spoznaja sve više ukazuje na to kako je taj zov, ipak, sukladan umu i srcu. U svakom slučaju čovjek stoji pred nečim što ga nadilazi, nečim svetim. No, da bi dobro razumio poziv i za nj se odlučio, uvelike mu može pomoći zajednica u kojoj se nalazi, njegova obitelj i iskusan svjedok koji se tu nađe.

Kao vrsno ozračje u kome osoba može steći temeljit uvid u izvorni opći poziv na svetost i na posvećeni život, svakako je, među ostalim, ono biblijsko-teološko ozračje što ga apostol Pavao stvara u poslanici Efežanima, osobito u Ef 1, 3-10. Taj ulomak je jedan velebni teološki hvalospjev. Štoviše, zaslužnjeni apostol naroda sazda je čvrst i prebogat kristološki himan koji će mu poslužiti kao uvod da bi rječito i jasno razvio i razradio misao o Crkvi i njenu otajstvu. Tu, u Kristu i u Crkvi rađa se i ostvaruje krštenički laički, poziv na svetost, a isto tako i duhovni, redovnički ili svećenički ili misionarski poziv i zvanje – sve u širokom nacrtu o spasenju svega stvorenoga.

Nasuprot gnostičkim tumačenjima koja su uvelike zbunjivala mlade kršćanske zajednice, Pavao daje temeljno obrazloženje: kršćani trebaju svoju misao posvema usredotočiti na Krista po kome jedinome Bog stvara i spašava svijet. U tom pothvatu Krist si je pridružio Crkvu kao svoje tijelo, kome je on glava, pa izgrađuje svoje tijelo ispunjavajući Crkvu svojim božanskim životom, tako da u Crkvi i po Crkvi on postaje gospodarom ne samo nad ljudskim rodом već i nad svim stvorenjem.¹³ To je naum spasenja što ga je Otac odvijeka zamislio, Sin pak, Krist

¹³ M. ZERWICK, *Poslanica Efežanima*, KS, Zagreb, 1974., str. 7.

Gospodin, kao jedini posrednik sveobuhvatno ostvario, a Duh Sveti, duh mesijanskih vremena, sve ispunja i dovršuje uspostavljajući jedan novi poredak i zbilju u čemu čovjek sudjeluje vjerom, nadom i ljubavlju. Spoznati i vjerovati kako je Bog čovjeka izabrao i posinio, otkupio i otpustio mu prijestupe, ili ukratko, vjerovati u Kristovo otajstvo, znači ujedno nadati se zajedničkoj baštini koju je Krist priskrbio, čuvajući jedinstvo u Duhu i jedinstvo Tijela Kristova. Tako se živi nova zbilja, tako se skladno povezuju svi odnosi u životu te ostvaruju pretpostavke da se sve stvorenje uglavi u Kristu.¹⁴

U okovima, Pavao ushićeno blagoslivlje Boga nazivajući ga Ocem Gospodina *našega* Isusa Krista. U SZ Bog se nazvao, a narod ga ispovijedao, Bogom Abrahamovim, Izakovim i Jakovljevim. Ta posvojna oznaka iskazuje vjeru da je Bog Bog živih, Bog bliski, Bog povijesti, Bog koji hodi i prijateljuje sa svojim narodom. Kad Pavao imenuje Boga ocem Gospodina *našega*, on ukazuje na to da kršćanin potječe od njegove loze: Bog Otac oduvijek u Kristu i po Kristu zamišlja i promatra krštenika, oduvijek ga izabire i predodređuje, *oduvijek ga blagoslivlje svakim blagoslovom* u Duhu Svetome, da bi s Kristom živio, bio uskrišen i proslavljen na nebesima u Kristu, Glavi. To je pravi poredak stvari i krajnji cilj komu se teži. Sve se to kršteniku događa bez trunca osobne zasluge.

Može se učiniti neprirodnim i nemogućim to što je čovjek *izabran da bude svet i neporočan*. No tu se utvrđuje i određuje kršćansko življenje: Otac u Kristu oduvijek izabire čovjeka da bude svet, te u Sinu čini čovjeka svojim sinom, svojim djetetom, posinjuje ga. To samo pokazuje da čovjek isključivo pripada Bogu, ali i to, da čovjekova neporočnost dolazi od Krista: jedno s Kristom, čovjek ljubavlju ispunja svoje kršćansko življenje i tako biva neporočan i mio Bogu. Čovjek, dakle, nije neko nahoče što ga milosrdni Bog zbrinjava, nego je Bog slobodno u Kristu oduvijek izabrao i pozvao čovjeka na svetost i posinstvo, da mu bude sin u Sinu. Zato je Krist zaogrnuo ljudsko biće svojom svetošću te svoju svetost učinio ljudskom svetosti, koja se mukotrpno probija kroz ljudski život.

Nadalje, čudnim se može učiniti i to da je Bog sve učinio i čini *za sebe i na hvalu slave svoje*. Međutim, drukčije uistinu i ne može biti, jer Bog si ne može nešto drugo postaviti za svrhu doli sebe sama. On obasiplje stvorenja darovima i time sebe proslavlja. Stvoreni pak čovjek nema ništa po sebi samome, on je primio sve što jest i što čini, sve što ima i s čime raspolaže, te zahvalno odgovara na te darove. Nered bi nastao, i nastaje kako iskustvo potvrđuje, ako bi stvorenje činilo nešto na svoju slavu. Naprotiv, dok teži proslaviti Boga čovjek je na putu svetosti.

Pavao zatim, imajući pred očima vazmeni spomen, ukazuje na to da je Krist, Sin jedinac, ona jedinstvena milost kojom je *Otac zamilovao čovjeka*. Otac je

---

¹⁴ *Ondje*, str. 7-10.

iskazao čovjeku svoju naklonost i ljubav po Sinu koga je predao, a Sin je izlio svoj život i čovjeku priskrbio otkupljenje i otpuštenje prijestupa, te ga istodobno preobilno ispunio milošću i dao mu mudrost da može razumjeti otajstvo koje je Otac slobodno zasnovao. Velebni Očev naum da u Kristu sve uglavi i privede punini i savršenstvu, te da na čovjekovu licu gleda crte ljubljenoga Sina, iziskivao je sve bogatstvo Božje milosti.

Ostvareni naum Božji jest sama novina. Krist je oduvijek središte i punina nauma s njim sve oduvijek počinje i dovršava se u konačnici. U povijesnom rasponu vasiono Krist obuhvaća sve događaje i sve stvorenje. Sve će se stvorenje okupiti, ujediniti skupiti-sažeti pod jednu glavu, Krista, glavu Crkve i svega stvorenja. Steći takav sveobuhvatni uvid u otajstvo Božjeg nauma, u duboki smisao svijeta u cijelosti, ukazuje da je to sva mudrost i razumijevanje koje čovjek treba imati da bi uredio svoj mali svijet. Krist je glava od koje svemu dolazi život i sve dobiva smisao. Stoga neka on ravna tijekom života i neka bude središte što sve objedinjuje i sve drži na okupu. Tako dobiva puni smisao i značenje čovjekov poziv i izabranje, otkupljenje i oproštenje grijeha, spasenje i posinstvo. Prianjajući vjerom uz to evanđelje istine i spasenja (sreće), kršćanin biva u Kristu opečaćen Duhom Svetim, koji jamči ono što mu je Krist stekao otkupivši i posvojivši ga – i da se tako proslavlja Bog Otac.¹⁵

Uglaviti u Kristu sve: taj jedinstveni cilj povezuje u sadašnjem raspoređaju sve ono što se čini i sve one koji nastoje oko usavršavanja i svetosti, to jest, sve ono što, i čime se, gradi novi svijet. Taj pothvat stvara temeljno, a opet za sve dovoljno prostrano zajedništvo što odgovara bogato obdarenu čovjeku. U toj nakani i cilju svi se mogu i trebaju međusobno prepoznavati, a sposobni su prepoznati i ono što u tom pravcu čine i oni koji ne vjeruju u Krista.

Stvaralački pothvat kojim se stvara novi svijet, zatim, crkveno zajedništvo, pa duhovnost zajedništva, ponajbolje je tlo na kojem niče i razvija se duhovni poziv i zvanje. Jer stvaralački i spasenjski Božji naum u kome su svi djelatno uključeni, temeljno je opredjeljenje, uistinu zanosno i životno. Božji naum treba biti u krupnom planu za sve u Crkvi, za krštenike laike, za sve službe, redove, ustanove posvećena života, za sve one zauzete u pastoralu, pa i u pastoralu zvanja. Jer, dok se mlade potiče upoznati i odabrati svoj poziv te ih se priprema i za raznolika duhovna zvanja i pozive, uvijek bi valjalo imati pred očima da im je svrha sudjelovati u onom velebnom Božjem naumu za sve stvorenje: uglaviti u Kristu sve, na nebesima i na zemlji. I sve se to razvija i događa u prebogatom i raznovrsnom zajedništvu Crkve, i u svijetu koji na svoj način sve provjerava i stavlja u pitanje.

Prema Pavlu, dakle, svaki poziv i zvanje, pa i ono u posvećenu životu, ima se razumjeti u okviru Očeva nauma o spasenju po Kristu Isusu u Duhu Svetome, a

¹⁵ *Ondje*, 15-28.

programski cilj nauma je u tome *da se provede punina vremena: uglaviti u Kristu sve – na nebesima i na zemlji* (Ef 1, 10). Biti pozvan te osobno sudjelovati u tom naumu te osobno i djelatno doprinositi da se gradi jedan novi poredak i novi svijet, okrenut konačnoj budućnosti, znači ujedno i istodobno duboko i životno osmišljavati osobni poziv i zvanje.

Baš kao što je po Kristu sve korjenito obnovljeno i pomireno, isto je tako čovjeku sa svim stvorenim dana prilika usavršiti se i posvetiti se, a sve to, opet, vodi tomu da u Kristu sve bude uglavljeno. Svaki osobni napor u tom pogledu i svako nastojanje oko posvećenja i svetosti, ima upravo to za cilj.

Prikladno je ovdje jasno naglasiti da Božji naum uključuje i u isto vrijeme nadilazi poziv i zvanje, nadilazi i samu Crkvu u vremenu, nadilazi i svijet kao takav. Ni poziv ni zvanje ni Crkva ni svijet nisu svrha sebi samima, nego su u službi nauma: uglaviti u Kristu sve, na nebesima i na zemlji, da bi na koncu Bog bio sve u svemu (1 Kor 15, 28). No time se ne umanjuje značenje ni osobe, ni Crkve, ni svijeta, jer, dok su uključeni u naum i doprinose njegovu ostvarenju, oni sami nalaze svoj smisao i ostvaruju se u cijelosti. To je moguće, jer ne samo da je sam Očev naum postao čovjeku dostupan u Kristu, nego mu je u Kristu i sama svetost postala bliska i razumljiva.

2.2. *Isus Spasitelj, razvidna ikona svetosti*

Iako poziv na svetost izvire iz Božjeg nauma, ovdje se ne kani govoriti o Svetome, o onome koji je jedini i triput svet, o svetoj Trojici: Ocu koji je vratak života, Sinu koji je slika, kip, otisak bića njegova, Duhu Svetomu koji je životvorni vez ljubavi. Ta bistrina je čovjeku nedohvatljiva, nedostupna, ta nepomučenost nezamisliva, to savršenstvo se ne može dogledati – ta naravna svetost, vlastita Božjem biću, je uistinu nepojmljiva. Ona se daje samo slutiti i naslutiti i to zato što se Sveti, ipak, razotkrivao, dao je osjetiti da je tu, dapače, da je blizu, vrlo blizu. Čovjek stječe iskustvo o blizini Svetoga i doživljuje ga kao posvema drukčijega. Sveti je prisutan, dapače, približava se čovjeku, zapodijeva razgovor, želi priopćiti i darovati nešto od neiscrpnog bogatstva što ga nosi u svom savršeno svetom biću. Sveti želi da se čovjek i narod, pa i tvarni svijet u kome se čovjek kreće i koga koristi, posvećuje u jedinstvenom bogoštovlju, i da se tako i sam približava Svetomu. Kao što Bog, slikovito se izražava Pismo, šeće vrtom što ga nastava čovjek, tako se on nastanjuje i posred naroda te s narodom hodi kroz povijest, pozivajući ga na svetost, da bude svet. I, unatoč tomu što narod zna biti nevjeran, starozavjetni je proglas i poziv kratak i jasan: *sveti budite, jer sam ja svet* (usp. Lev 11, 44.45; 19, 2; 20, 26).

Taj proglas odjeknut će posvema novom snagom u Novom zavjetu: Budite savršeni kao što je Otac moj savršen (Mt 5, 48). Isus nije samo pozvao učenike na savršenost, nego je sebe predao i posvetio da i oni budu posvećeni (usp. Iv 17, 19). On je omogućio da svi oni koji se krste u njegovu smrt i uskrnuće, snagom Duha

Svetoga dioništvuju na samoj Božjoj svetosti, tako da iz te svetosti mogu i trebaju djelovati.¹⁶ Tako se sada o Svetome, i svetosti, može iskustveno i spoznajno drukčije govoriti, jer se Svetome može sasvim prići i upoznavati ga u Isusu Kristu, s njime razgovarati licem u lice, s njime sjesti za stol, zapjevati, a i zaplakati u zloj kobi, jadu i nevolji.

Time što je Očev Sin postao sin čovječji, jedan od ljudi među ljudima, postade moguće neposredno doći u dodir i spoznavati Svetoga, Oca, koga jedino Sin poznaje i onaj komu to Sin daje i objavljuje (Mt 11,27). S druge pak strane, time što je u Isusu omogućeno približiti se Svetome, otvorila se jedna sasvim nova životna mogućnost. Naime, svekolika stvarnost, duhovna i materijalna, kao i one ontološke stvarnosti što zvuče i izriču se apstraktno: život, istina, pravednost, mir, ljubav, savršenost i svetost, zadobivaju sada u Isusu svoje prave crte, svoje pravo obličje i svoje puno ime. Sve datosti što tvore svijet i čine da on postoji, u Isusu su životno približene čovjeku te ih je lakše proniknuti, razumjeti i živjeti. Koliko je u Isusu Božji svijet postao prepoznatljiv čovjeku dade se razabrati iz upita što ga Isus upravlja Filipu: *Kako ti kažeš pokaži nam Oca; pa tko vidi mene vidi i Oca, jer ja i Otac jedno smo* (usp. Iv 14,8). To životno zajedništvo Oca i Sina čini da se i Božja svetost savršeno odražuje na Isusovu licu, opečatila je to lice, na tom se ljudskom licu zaustavila i prebiva i na njemu diše. Upravo je s tog lica moguće razabrati koliko je istinita i zajednička Bogu i čovjeku ljudska kob, ljepota i smisao, a time i neupitna vrijednost svega onoga što je čovjeku darovano živjeti.¹⁷

Otkako je Sin Božji postao tijelom, njegova savršenost i punina svetosti postala je tjelesna i dodirljiva. Otada je gotovo nemoguće i gotovo je bespredmetno govoriti o svetosti izdvojeno, apstraktno. Taj se sveti Sin u svojoj svetosti, evo, tjelesno izražava, njegova se savršenost i svetost izriče i iskazuje u tijelu i po tijelu. Sveti Bog je po Sinu, Isusu iz Nazareta, na ljudski način podrobno ispričao i narisao svoju božansku svetost i razotkrio je, i na taj način zasjao svetom ljudskošću, savršenim čovječtvom. Zato ako čovjek želi doživjeti Svetoga i osjetiti miris svetosti, valja mu zaustaviti pogled na Isusu i promatrati njegovo lice. Isto mu valja činiti ako ide za tim da doživi, iskusi i upozna kako i koliko je svetost gipka i jaka, mlada i životna, izuzetna i obična, ljudska i svakodnevna, ili, koliki joj je društveni i socijalni značaj i domet – koliko je za ljude.

2.2.1. Ljudskost i čovječnost svetosti

To što Isus iskonsku, Božju, svetost prepričava i raščlanjuje ljudskim izrazom može se koji put učiniti začudnim, na primjer, kad se Isus srdi – a srdžba zacijelo

¹⁶ Usp., X. LEON-DUFOUR, ur., *Rječnik biblijske teologije*, KS, Zagreb 1980., izd. 2., st. 1312-1317.

¹⁷ Usp. IVAN PAVAO II., *Novo millennio ineunte*, KS, Zagreb 2001., br. 24-28.

nije krepost, ili, kad Isus, ljut, prevrće stolove, tjera i goni živine čisteći hram od kupovne moći – a to se, gle, ocjenjuje revnošću i krepošću; ili, čovjek bi bar od njega očekivao da će, ipak, okrenuti i drugi obraz – a on, gle, traži da onaj koji ga bije obrazloži zašto to čini! Ili ono kad učeniku i prijatelju veli: odlazi od mene sotono (Mt 16,23), zato što ovaj nije baš umah ispravno razumio Božje naume, dok će iscijediti onoga koji drugome kaže da je luckasta budala (Mt 5,22). Tu se može primijetiti da sve ono što je ljudsko baš dobro pristaje i leži Božjoj svetosti i nipošto je ne umanjuje, kao da ona pokriva i ono najobičnije, svagdanje i naoko beznačajno pa i ljudski pomalo krivo. Sve, i ono što se u kršćanskom življenju naziva »ludim«, na primjer, pitati oprostjenje i oprostiti, svjesno prihvatiti bol i trpjeti i stradavati i umirati. Sve to odgovara Božjoj svetosti, i siva običnost, i zadušna prašnjavost, neugodna hrapavost. Sve, i obično ljudski razgovarati i mukotrпно odgajati i ne uspjjeti, baš sve, sve ljudsko – osim grijeha, svjesno učinjena zla. Upravo taj grijeh, to svjesno učinjeno zlo, koje slobodna osoba poput šuplja cjedila propušta, taj otrovni šiljak zla i smrti zario se do smrti u svetu Isusovu božansku i ljudsku kost. I što je drugo mogao doli sve to ljudski ćutjeti i ponijeti, kako bi upravo i na taj način posvjedočio iskonsku svetost i savršenstvo, to jest, ljubav.

Isusova svetost ima itekako prepoznatljivu ne samo osobnu, nego i društvenu protegu. U svojoj ljudskosti i običnosti ona se glasno i korjenito sudara s onim što nije ljudsko i za ljude. Njegova se svetost zvučno sudara s izobličenom ljudskom ustanovom i predajom, pa makar ona imala i vjerski predznak. Upravo zato što je izobličena, ona vrijeda i ono što je ljudsko i ono što je uistinu sveto – hram na primjer. Iako je svetost u Isusu sasvim obična i ljudska, ona očituje božansku jasnoću i odlučnost: daje do znanja da ju se ne može obezvrijediti, iskoristiti, s njome trgovati, potkupiti je ili kupiti; ona nije neki neodređeni blagi osjećaj ili razdragano ozračje sreće, što bi ustvari obmanjivalo čovjeka. Svetost je trag što ga Sveti utiskuje kao pečat u svako stvorenje, u svaki život, i potvrđuje sve ono što je u njima istinito, pravo, slobodno, iskonsko, to jest, može se kazati, božansko. Nitko i ništa ne pokazuje da ima tako čvrsto uvezanu životnu i društvenu protegu kao svetost, i upravo ona najglasnije viče kad je nešto u čovjeku ugroženo ili kad nešto gnjije u crkvenoj ili već trune u društvenoj zajednici.

2.3. Duh Sveti usavršuje Crkvu svetošću i karizmama

Očev naum da ozdravi čovjeka i obnovi stvoreni svijet, ostvario je Sin time što je postao čovjekom, umro i uskrsnuo. No, da bi se ta korjenita obnova trajno nastavila u povijesti, dakle, na čovjeku primjeren način, Isus je osnovao Crkvu i njoj povjerio svoju riječ i djelo spasenja, to jest, svoje otajstvo u cijelosti, nadahnua je obećanim Duhom Svetim da on djelo njegovo dovrši i izvrši svako posve-

ćenje.¹⁸ Isus je tako ustrojio Crkvu da u njoj Duh Sveti na sakramentalni način priopćuje čovjeku i svijetu spasenje omogućujući mu da se spasi, usavrši, posveti te ga privede sretnoj konačnici. Sve ono što se u vezi spasenja događa u rasponu od Isusova vazma do njegova drugog dolaska i konačnice, izvodi i vrši Duh Sveti u Crkvi. On u Crkvi i po Crkvi izobila dijeli darove spasenja i karizme, to jest, sve ono što dolazi od Oca svjetlosti, po Sinu (usp. Jak 1, 17).

Stoga se bogoslovno vrsno zaključuje da je Crkva po svojoj naravi sakramentat spasenja i sakramentat jedinstva s Bogom i s ljudima, te kao takva djelatni je i milosni eshatološki znak u svijetu.¹⁹ I kolikogod je Crkva otajstvena datost, ona je povijesno prepoznatljiva ne samo kao jedna, katolička i apostolska, nego se jednako pokazuje svetom i jest sveta, iako u svom krilu nosi i one koji su grešni. To je pak razlog zbog čega se Crkva treba stalno obnavljati i čistiti.²⁰ Sama Crkva kuša spasenost i pomirenje i to isto omogućuje svima, budući da je poslana u svijet da snagom Duha Svetoga naviješta i svjedoči, usprisutnjuje i priopćuje spasenje. To je trajni temeljni poziv i zvanje, te u isto vrijeme trajno temeljno poslanje što ga svekolika Crkva ima i vrši u svijetu.²¹ Tu je razlog da se Crkvu naziva roditeljkom koja rađa sve one što se spašavaju, što su pozvani na svetost, te ih uvezuje u zajedništvo naroda Božjega.

Zajedništvo u Crkvi prirodno odrazuje zajedništvo svete Trojice: Crkva je proizišla iz nauma svete Trojice o spasenju po Kristu i to se spasenje u svem svom bogatstvu ostvaruje u Crkvi, te se ona pojavljuje kao narod Božji što se okuplja u imenu Oca po Sinu u Duhu Svetomu. Dapače, osim što bitno obilježava narav Crkve, to zajedništvo je bogoslovni obrazac kako Crkva, i kako se u Crkvi, živi i djeluje. Zajedništvo je čvrsto naznačen oblik i način kako se u Crkvi ima živjeti spasenje i posvećenje, a isto tako i kako se ima odvijati spasenjsko poslanje Crkve u svijetu. Jednostavno, takvo zajedništvo bitno obilježava narav, življenje i poslanje Crkve. No to spasenjsko zajedništvo je poput duge saveza u kojoj valja uvijek pomno čitati kako Bog u Kristu izabire i poziva čovjeka na svetost, da bi se na koncu svijet uglavio u Kristu, a sam čovjek bio na hvalu slave Očeve (Ef 1, 12).

Taj cilj može ostvariti svaki čovjek, jer iako je crkveno zajedništvo u sebi bitno jedinstveno, ono je istodobno u sebi neiscrpno raznoliko, tako da se u njemu mogu skladno naći svi pozvani na svetost, kao i oni obdareni različitim karizma. I svetost i karizme imaju svoj korijen u djelu spasenja kao i crkveno zajedništvo. Svi ti raznoliki oblici teže, opet, tomu da se čovjek usavrši, posveti, dosegne

¹⁸ RIMSKI MISAL, Četvrta euharistijska molitva.

¹⁹ Usp. LG, br. 1; GS, br. 42.

²⁰ K. RAHNER – H. VORGRIMLER, *Teološki rječnik*, Đakovo, 1992., str. 581-582.

²¹ Usp. KONGREGACIJA ZA ISTOČNE CRKVE ..., *Razvoj pastorala zvanja u mjesnim crkvama*, br. 6-17.

dob Kristovu, da se sve sukladno Božjem naumu uglavi u Kristu. Ti bezbrojno raznoliki pozivi i karizme i zvanja samo obogaćuju crkveno zajedništvo. I upravo zato što svi ti pozivi i zvanja promiču temeljno poslanje Crkve, katolicima je na početku trećeg tisućljeća osobito preporučeno njegovati duhovnost zajedništva, i hrabro izvesti na pučinu.²²

2.3.1. Svetost i karizma u crkvenom zajedništvu

U okviru poslanja i zajedništva, izlivanjem Duha Svetoga, Crkvi je dano iskusiti bogatstvo darova i karizmi. U zajedništvu Crkve susrećemo mnoge osobite darove već na biblijskoj razini prve Crkve: službe, jezici, tumačenje jezika, služenje (usp. 1. Kor 12, 1-12). Ovdje se ne kani raščlanjivati pojedine darove, nego se razlaže o karizmama koje se odnose na duhovne pozive i zvanja. Već po svojoj naravi karizma je dar koji Duh Sveti daje i prima se za opće dobro. Karizme po svojoj naravi obilježuju samo poslanje koje netko u Crkvi preuzima, za Crkvu i za svijet. Duh Sveti izobilno razdaje te karizmatičke darove tako da su oni tijekom povijesti prepoznatljiviji i sve toliko se pojavljuju, osobito u značajnim vremenima za život Crkve i svijeta. Ti se darovi primaju za izuzetna poslanja u Crkvi i svijetu, i kao takvi oni opećaju život i djelovanje pojedinca i zajednice u crkvenoj službi ili posvećenom životu.

Karizma je osobita oznaka pojedinog poziva i zvanja. Ona izražava identitet svete službe i posvećena života. Karizma se slično kao i svetost povijesno pojavljuje i očituje. Svetost je temeljni identitet, vlastit svakoj karizmi. Stoga se može ustvrditi, da svetost temeljno prosuđuje karizmu, dok se i za karizmu može kazati da temeljno prosuđuje identitet poziva i zvanja. Svakako, svetost je nešto što obilježuje, treba obilježavati prema Božjem naumu svaki poziv i zvanje, i ona je na neki način mjerilo karizme.²³

2.3.2. Svetost – temeljni identitet svakog poziva i duhovnog zvanja

Čini se da nije pretjerano istaći da je pitanje poziva i zvanja ustvari pitanje svetosti. U Božjem naumu se i ne nalazi neki drugi izričiti poziv doli poziv na svetost. Od iskona Bog čovjeka u Kristu izabire i poziva da bude svet i neporočan, da bude njemu na slavu, a doseći to, može se samo milosnim darom što ga čovjek prima po Kristu u Duhu Svetome.²⁴ Svetošću što je oslika Krist treba biti

---

²² IVAN PAVAO II., *Novo millennio ineunte*, br. 43-45.

²³ Usp. LG, br. 12; AG, br. 4; AA, br. 30; KKC, 798-801.

²⁴ Usp. K. RAHNER – H. VORGRIMLER, *Nav. dj.*, str. 581-583: Svetost je vlastitost Božjeg bića. Kad se Bog kroz povijest objavljuje kao svet on pokazuje i da beskonačno nadilazi sve stvoreno

podstavljen svaki, pa i duhovni poziv i zvanje, jer mu je svrha da se u konačnici Bog proslavi, a time, i čovjek cjelovito ostvari. S tog razloga se poziv na svetost odnosi na sve ljude i sve njihove raznolike pozive i zvanja. Kad svetost ne bi bila cilj koga čovjek u svakom zvanju treba doseći, ne bi se moglo pozivati na svetost ljude iz najraznovrsnijih, doslovno, iz svih zvanja. Zato se može ustvrditi da je identitet svakog poziva i zvanja u svetosti.

Ako se hoće odrediti kršćanska istovjetnost, u čiji se okvir izvrsno i neizostavno uklapa i duhovno zvanje, onda je samo jedna jedinstvena istovjetnost. Jer, kršćanska se istovjetnost prirodno podudara s onim što je označeno i zasvjedočeno kao istovjetno u Isusa. Kršćanski istovjetno je ono što je istovjetno s Isusovom riječju i djelom, to jest, s Isusom samim, u kome je čovjek izabran i pozvan na svetost.

Govoriti o jednoj jedinstvenoj istovjetnosti iz te dubine, zacijelo nipošto ne umanjuje niti suzuje istovjetnost, bitnu za kršćansko življenje, a time ni istovjetnost, vlastitu duhovnom pozivu i zvanju. Što više! Nije moguće suziti, smanjiti ili umanjiti kršćansku istovjetnost upravo zato što se ona životno podudara s Isusovom istovjetnošću. S druge strane, u svom bogatstvu Isusov je identitet nemjerljiv i neiscrpan i beskrajno raznolik. Ne može ga potpuno iscrpiti ni svekoliko ljudsko, ni posebnije kršćansko življenje u svim svojim oblicima. Isusova istovjetnost pokriva u cijelosti sve izvorne ljudske i kršćanske izraze i oblike življenja. To doziva u pamet, i obrazlaže, jednu važnu istinu i spoznaju, a ta je, da svi izrazi u kršćanskom življenju, pa time i svaki kršćanski poziv i zvanje zadobiva, i treba svjesno poprimiti svoju istovjetnost od Isusa.

Razumljivo je stoga da je Isusov identitet što se daje razabrati i što se izražuje u osobno čovjeku upravljenom pozivu na svetost, mjera kojom se mjeri i prosuđuje svaki identitet, i identitet svakoga poziva i zvanja, kao poziva na svetost. Isusovim identitetom mjeri se izvorna i istodobno osobita istovjetnost što resi sva zvanja i redove u Crkvi. U tom svjetlu Crkva uvijek iznova želi sagledati, prosuditi i utvrditi svećeničku službu i život u redovništvu i duhovnom gibanju u njihovu identitetu. No, neka se ponovno istakne da se kršćanski identitet koji se zrcali u pozivu na svetost, ne nalazi i nema ga, ne može biti i ne može ga se naći izvan Isusa Krista. Do Isusa, Svetog, drugo mjerilo istovjetnosti ne postoji – na sreću.

---

i da se ujedno spušta do čovjeka da bi ga uzdigao u ozračje vlastite svetosti. To biva po opravdanju uz koje čovjek prijanja božanskim krepostima: vjerom, nadom i ljubavlju. Čovjekova svetost je u tome da sveti Bog sam sebe priopćuje kako bi čovjek bitno sudjelovao na Božjoj svetosti. Tako je svetost ustvari sama milost: nadnaravna je i nezaslužena, ima bitno dijaloško-osobni, kristološki i eshatološki značaj, dar je i ujedno zadaća.

2.4. Crkva, roditeljica i odgojiteljica zvanja

Ako se, sada, traga za tim da se utvrdi istovjetnost što resi duhovno zvanje te prosudi koliko se ono primjereno izražuje u suvremenosti, onda se čini da je ne samo prikladno, nego i neophodno, imati pred očima Crkvu u svijetu. Naime, duhovno je zvanje tako usko povezano s Crkvom, kao što je Crkva životno povezana sa Gospodinom Isusom. U jedinstveno, pak, poslanje Crkve u svijetu, koje vodi tomu da se sve uglavi u Kristu, uklopljeno je, i doprinosi mu, svaka kršćanska egzistencija, a osobito svako duhovno zvanje.

Duhovno zvanje ne poznaje drugo sjemenište i rasadište do li Crkvu. Duhovno zvanje sve dobiva od Crkve i sve prima u Crkvi, i na svoj izvrsni, posvećeni, način doprinosi rastu Crkve. Upravo u toj mjeri kojom doprinosi rastu Crkve, i ono se samo razvija i usavršava. To je nutarnji razlog i zakon po kome se duhovno zvanje i rađa, i dospijeva do punine svoga rasta – u Kristu, glavi Crkve.

Kolikogod kršćansko zvanje dolazi od Boga, Crkva je roditeljica i odgojiteljica zvanja, a to znači da svatko u Crkvi ima biti svjesno suodgovoran za sva zvanja, kolikogod bila različita s obzirom na službe i karizme. Ta svijest treba prožeti sve pojedince i različite zajednice u Crkvi. Sve to govori o kvalitativno novom pristupu s obzirom na zvanje općenito i duhovno zvanje napose, pri čemu Crkva u promijenjenom svijetu nanovo teološki promišlja o zvanju, ustrojava pastoral zvanja nizom tijela, te postavlja i razrađuje pedagoška načela.²⁵

3 . Pastoral duhovnih zvanja

Postmoderna kao sustav razmišljanja i osjećanja, i tehnološki napredak, uspostavili su koncem drugog tisućljeća novi, stubokom promijenjen, način življenja. Proizvodna i potrošačka moć što se bez pogovorno nameće i bezobzirno gospoduje, istina stvara privid zemnog raja no istodobno truje i rastače čovjekovo stanište i okruženje. U globalnom mozgu društvene zajednice vrijedi jedino vječno mlad i upotrebljiv čovjek, dok nejak i bolestan, tek začet ili čovjek pri kraju života, nema pravo ni na goli život. Prorasli intelekt stvara u svom laboratoriju neuhvatljivu virtualnu stvarnost, što obmanjuje i omamljuje čovjeka, tako da su se u čovjekovu životu pobrkale ili se ne vide jasno, temeljne protege, poluge, kao što je istina, pravičnost, sloboda, čudoređe, iz koje su smušenosti provreli mnogostruki svjetonazori, stvarajući mnogoznačnu kulturu i slobodu.

3.1. Mladi čovjek pred izborom zvanja

U svemu tome, mladi čovjek sve gleda i živi na svoj način, osiguravajući svom egu poštopoto slobodu, neovisnost i samostalnost. On sve podređuje oso-

---

²⁵ Usp. PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu*, br. 25.

bnoj ugodi, sasvim je zauzet time kako zadovoljiti osjetila, kako se domoći sreće. Ako se i pita o smislu života, mlad je čovjek čvrsto prikopčan i ovisi o okružju tako da se u velikoj igri osjeća posve nemoćnim, bez volje za životom, vjerovanjem, ciljevima i nadom u bolji svijet. Etički i moralno i kulturno neutralno, neodređeno, društvo čini mladog čovjeka neodlučnim i u izboru zvanja. Zato se on usteže prihvatiti odgovornost i obvezu, tjeskoban je pred budućnošću, pitajući se, ipak, o svome bitku. Tako se u Europi sve više pojavljuju mladi kojima je budućnost u tome da se udovolji osjetno-osjećajnoj nezasitnosti, i sve se češće pojavljuju kao *čovjek bez zvanja*. Stoga dok se promišlja o duhovnim zvanjima, potrebno je naglasak stavljati ponajprije na zvanje kao takvo, a ne samo na duhovno zvanje. Razlog tomu je što se među mladima uopće izgubio osjećaj za to da izaberu određeno zvanje, zbog mnogih ponuda i mentaliteta, tako da je došlo vrijeme u kojem mladi otklanjaju bilo kakvo zvanje, i do *Europe bez zvanja*. Zato se toplo preporuča da se najprije među mladima putem osmišljenog pastoralala mladih probudi hrabrost da se odabire životni poziv i zvanje.²⁶

Tu se uočava stupnjevitet: od općih elemenata zvanja dolazi ka osobnom zvanju. Stoga se i pastoral zvanja odnosi, on vodi brigu, i usmjerava se na opći ljudski poziv koga valja živjeti prema istinskim životnim vrednotama. Pastoral zvanja cilja, zatim, na općeljudsko zvanje, što dovodi do toga da se nasljeduje Krista, i na samom kraju, sasvim osobito, da se Krista slijedi u svećeničkom i posvećenom životu, a svemu tome je isti izvor i cilj u Očevu naumu o spasenju. Briga o svakom pozivu i zvanju kao takvom, ne šteti duhovnom pozivu i zvanju, dapače, jasno se naglašava kako ona treba biti trajna i univerzalna, ne pozna granice, nije za elitu, ne samo za mlade, nego za sav narod. Poziv je upravljen svima, i utemeljen je na vrednotama samog postojanja. On je Božji dar i milost za svaku osobu. Jedinствен je poziv upućen jedinstvenoj osobi, da osoba životno dadne jedinstveni odgovor.

Da bi se osobi na tom putu pomoglo, pastoral zvanja je povezan s trajnom izobrazbom osobe. Što više, zbog izuzetne važnosti da se osobu prati i pomaže na tom putu, pastoral zvanja što ga je obično vodio pojedinac, prerasta do pastoralala koji postaje djelovanje čitave zajednice: skupine, župe, redovničke zajednice. Dakle, služba pozivanja na zvanje ne spada sada samo na prezbitere ili posvećene osobe, nego na svakog vjernika, osobito roditelja, katehetu i odgojitelja. U tom pravcu pastoral zvanja sve više postaje polazište i cilj za sveukupni pastoral. Jasno se opaža da pastoral zvanja treba postati vrijednost koja će objediniti pastoralno djelovanje uopće. Kao takav, pastoral zvanja ujedinjuje sve napore i postaje mjesto i potvrđuje svoju vjersodostojnost, to jest, on dolazi do toga da mladog čovjeka dovede do temeljnog pitanja: što mi je činiti? Ako se to ne bi dogodilo, sve ono

²⁶ PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu*, br. 11.

što se čini u pastoralu za zvanja, ostalo bi samo bezazlena pretpostavka, to jest, ne bi postizalo svoga cilja. Iz svega proizlazi da pastoral zvanja treba posebno objediniti pastoral mladih i obiteljski pastoral. Dolazi se do zaključka da se samo tek u jedinstvu svih pastoralnih napora mladi čovjek može pokrenuti i opredijeliti za zvanje. *Zvanje je srce pokretano jedinstvenim pastoralom.*²⁷

3.2. Postaje duhovnih zvanja

U tom jedinstvenom pastoralnom djelovanju, pastoral zvanja ima i treba nalaziti svoje postaje koje su ustvari prepoznatljiva mjesta vjere za cijelu Crkvu, gdje redovito niču i raspoznaju se pozivi i zvanja. To su *liturgija* i molitva, crkveno *zajedništvo*, *služenje* u ljubavi, te *svjedočenje* kao iskustvo Božje ljubavi.²⁸ Tako pastoral zvanja ima temeljne postaje *puta vjere*. Stoga je sasvim razumljivo da se on treba događati u srcu župnih zajednica, gdje je prezbiter izravni uzgojitelj svih zvanja. Znakovita pak mjesta, *posebna mjesta-znak* života i poziva, u kojima se na istaknut način njeguje poziv na zvanje, su monaške zajednice i sjemeništa u partikularnoj Crkvi. *Pedagoška mjesta*, pogodna za pastoral zvanja su različite skupine, pokreti, društva i škola. Zacijelo, u pastoralu zvanja treba posvetiti posebnu pozornost izobrazbi i liku odgajatelja, koji će biti sposobni sučeliti se s pitanjima mladih i znati uspostavljati dijalog. U današnje vrijeme pastoral zvanja, posebno kad je riječ o duhovnom zvanju koje odabire ženska osoba, sve više naglašava da treba vrednovati prisutnost i odgojnu ulogu žene.

3.3. Ustroj pastoralna zvanja

Da bi se u zajedništvu Crkve promicala autentična kultura zvanja u civilnom i crkvenom društvu, ukazalo se potrebnim da se u pastoralu zvanja uspostave različita tijela. To su dijecezanski centar za zvanja u partikularnim crkvama, a na razini Crkve u jednom narodu nacionalni centar za zvanja, a tamo gdje je potrebno i regionalni centri. Dapače, razmatra se da se za Europu ustanovi tijelo ili jedinstveno nadnacionalno središte pastoralna zvanja, slično što postoji u Latinskoj Americi.²⁹ Pri tome se izrijeком naznačuje ono što treba činiti biskup, biskupske konferencije, patrijaršijske sinode i među-obredni skupovi, a u suradnji s njima, konferencije redovničkih poglavara i poglavarica, zatim, kako u tom pravcu trebaju djelovati svećenici, đakoni, redovnice i redovnici, potom svjetovne ustanove, i misionari, a onda laici, obitelj, župne i druge zajednice te crkvene obrazovne ustanove. Te sre-

---

²⁷ *Ondje*, br. 25-26.

²⁸ *Ondje*, br. 27.

²⁹ *Ondje*, 28, 29.

dišnjice povezivale bi i usmjeravale sveukupne poticaje i djelatnosti što predlažu dijecezanski kler, redovnici i redovnice, misionari i svjetovne ustanove.³⁰

I dok se promišlja o svekolikom pastoralnom naporu oko promicanja zvanja, bilo pojedinaca bilo cijele Crkve, treba se uvijek iznova oslanjati na Gospodinov poziv i obećanje: *Molite, dakle, gospodara žetve da pošalje radnika u žetvu svoju* (Mt 9,38).

3.4. *Isus, uzoran animator zvanja*

U vremenu kakvo je naše, oskudno heroizmom i siromašno idealima, bit će korisno istaći neke pedagoške postupke što su vidljivi u Isusovu susretu sa Samaritankom.

Isus je umoran od puta sjedio na Jakovljevu zdencu. Taj umor je danas toliko karakterističan za pastoralne djelatnike općenito, kao i za promicatelje zvanja. No umor kod Isusa ne znači kružiti u praznom, nego je kod njega i umor, ili odmor, prigoda da susretne ljude na pravom mjestu, i u pravom trenutku, upravo kad tragaju za životom. Zdenac je u ono doba bio izvor života. Koji su to danas zdenci na kojima je nemoguće izbjeći susret s mladima, gdje prije ili kasnije moraju proći sa svojim praznim krčazima, s neizrečenim pitanjima, s loše protumačenim snovima, sa zabranjenim, ponekad i pokvarenim željama, dok se razbacuju samo prividnim sposobnostima, ali i s dubokom i neizrecivom željom za autentičnošću. Da li animatori zvanja danas prepoznaju zdence na koje mladi dolaze i na kojima se okupljaju?

Dođe neka žena Samaritanka zahvatiti vode. Dakle, neka sasvim nepoznata osoba, anonimna. To upućuje na to da se u pastoralu zvanja treba ići ususret ne samo poznatima, našima, dobrima, koji su inače tu. Ima li animator hrabrosti ići drugamo, obratiti se bilo kome, pa i onima za koje bi se činilo da je uzaludno ili nemoguće? Je li uvjeren da se svaki mladi čovjek pita u sebi o svom zvanju, a što zavređuje posebnu pozornost?

Daj mi piti! Isus traži od žene ono što i nju zanima, ono što ona može učiniti, te tako uspostavlja razgovor. Isus pedagoški postupa i pobuđuje u žene zanimanje, te i ona njemu postavlja pitanje: kako uopće on kao Židov želi s njom razgovarati.

No Isus ide dalje, pa govori o Božjem daru, kao o nečem tajnovitom što žena još ne poznaje. Isus svraća ženinu pozornost na sebe. Ona mu samouvjerenom odgovara i stavlja ga u pitanje, jer ona vjeruje samo u ono što vidi, dotiče i što razumije.

³⁰ KONGREGACIJA ZA ISTOČNE CRKVE ..., *Razvoj pastorala zvanja u mjesnim Crkvama*, br. 29-41,57-61.

Kad joj Isus kaže da joj može dati živu vodu od koje se ne žeda, u njoj se pokrenulo živo zanimanje, ona živo osjeća da joj Isus daje nešto za čim ona čezne, što traži. Žena mu kaže: *daj mi te vode, da više ne žedam i ne dolazim ovamo*. Ta njezina molba postaje prošnja da bi riješila svoje egzistencijalno pitanje, ali ujedno pokazuje koliko ona traga za tim da riješi i najdublja pitanja svoga bića. Isus je tako dovodi sebi samoj, do istine o samoj sebi.

No, tu tek počinje mučnina oslobađanja od samodostatnosti i samouvjerenosti. Posebno kad je Isus pita o njezinu mužu i muževima, a ona njega o brdu na kojem se treba Bogu klanjati, i o Mesiji. Tu se dotiče točka u kojoj se nakupilo i previše emotivne napetosti, točka u kojoj žena osjeća da je doveden u pitanje njezin život. U tom stanju ona je možda osjećala sram, jer to svoje stanje nikada nije imala hrabrosti priznati kao svoju istinu. Ili, to je točka u kojoj se dotiču krajnosti njezinih slabosti i njezinih mogućnosti.

Žena je gotovo primorana da kaže istinu, ne toliko Isusu, koliko samoj sebi, i da prizna kako voda koju je obilato pila nije utažila njenu žeđ, njen krčag je ostao prazan. Stoga je važno mlade ljude dovesti do toga da upoznaju i prihvate sebe, da priznaju svoju nutarnju prazninu. Ne zato da izjave kako su promašili život, nego zato da iznova postanu sposobni razlučivati, opredjeljivati se za istinu, da skinu maske i krivotvorene vlastite slike koje su ih toliko vremena primoravale da glume kako su zadovoljni, a oni to uopće nisu bili. Na kraju krajeva, animirati duhovna zvanja znači pomoći drugome da otkrije istinu o sebi, i o Bogu, o Isusu i o svijetu. U susretu s Isusom žena odlaze svoj prazan vrč, to jest, svoj prijašnji život prazan i oskudan istinom, čak što više ona postaje apostol, trči u grad javiti ljudima da je susrela Isusa, i poziva ih da dođu vidjeti ga.³¹

Tome cilja svaki kršćanski poziv. Svaki kršćanin treba doći do istine o sebi, razmišljati i živjeti kako je Isus učio, te druge pozivati Isusu. Osobito se može ustvrditi da je to poziv i zadatak onih koji druge potiču i pomažu im prepoznati poziv da slijede Isusa u redovničkom ili svećeničkom zvanju, to jest, da se trude biti svetima kako bi mogli graditi novi svijet, i sudjelovati u Božjem naumu, i doprinijeti svoj dio u kozmičkom pothvatu: *uglaviti u Kristu sve, na nebesima i na zemlji*.

Zaključak

Novonastali uvjeti u svijetu doveli su do toga da se broj onih što odabiru duhovna zvanja općenito uvelike smanjio, a za neka područja, na primjer, misijska, gotovo drastično.³² To je nagnalo Crkvu da sustavno promišlja o duhovnom po-

---

³¹ A. CENCINI, *Osobna povijest prebivalište tajne*, KSC, Zagreb, 2000., str. 16-23.

³² Usp. J. S. MARTINS, *Stvarnost i hod zvanja u Europi i svijetu*, u: *Posvećeni život*, 1(1998.), str. 27.

zivu i zvanju, te pastoral duhovnih zvanja uklopi u svoje sveukupno pastoralno djelovanje, i za nj iznalazi primjerene načine i oblike. U tom osjetljivom pitanju i naporu, znakovita je misao, a i sukladna je iskonskom pozivu na svetost, misao kard. Danneelsa, da je Crkva u tom pogledu spoznala određenu nemoć, to jest, da samo sa svojim sredstvima i silama ne može graditi Kraljevstvo Božje.³³ Sve je jasnije da pastoral zvanja valja graditi u prvotnom okviru Božjeg izabranja i poziva na svetost. Izvor tajnovita izbora i poziva na svetost je Otac, koji taj poziv po Sinu, Spasitelju upravlja svakom čovjeku, a Duh Sveti dijeli i izvršava svako posvećenje.

Poziv na svetost na koju su od iskona svijeta pozvani svi ljudi, na poseban način svi kršćani, jasno se očitovao u Isusu Kristu. Dapače, Isus je ljudima jasno pokazao svojim životom što znači biti svet i što je to svetost primjerena čovjeku. U toj svetosti svaki kršćanin, a osobito onaj u duhovnom zvanju očitava svoj identitet. Tako svetost postaje smjerokaz u pastoralu duhovnih zvanja, bilo za pojedince bilo za ustanove koje su pozvane promicati duhovna zvanja. Crkva, pak, podižući i skrbeći za zvanja, u svakom vremenu nalazi u Isusu uzor kako pozivati i odgajati za duhovna zvanja, koja na osobit način doprinose da se ostvari Očev naum: *uglaviti u Kristu sve, na nebesima i na zemlji.*

Summary

HOLINESS

Directions for pastoral work among vocations

Today's way of thinking and living has fundamentally changed, as has the approach to spiritual vocations. In time, the way of thinking of the care of spiritual vocations has become the interest of the entire Church, not just the individual. There is a growing consciousness that pastoral work of vocations needs to be included in the general pastoral practice. Of course, because of deeply rooted changes, Europe has decided to place this type of pastoral work into that area where the youth are encouraged to value the importance of a spiritual vocation. What should be done to encompass and unite the complete pastoral practice concerning vocations? It is necessary to reflect on holiness, which is woven into God's original plan of salvation (Eph 1:1-10). Therefore, holiness is naturally congruent to every vocation, in which identity should be revealed, belonging to every vocation, especially spiritually. Furthermore, holiness creates harmony allowing for the identification of original charisms and vocations. This is so because a calling and charism have their

³³ KARD. GODFRIED DANNEELS, *Kriza zvanja*, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zadar, 1999., str. 8-9.

root in the Holy. Jesus Christ through his words and life witnesses, while the Holy Spirit confirms it, generously imparting its gifts in the Church – for the Church and the world. Here lies the possibility that the charism and vocation are appropriately adapted to the demands that dictate time and space. Holiness is, therefore, the first vocation and it is useful to keep that in mind as the youth are being encouraged to choose their vocations, particularly the spiritual vocation – for which Jesus offered an good example.

Key words: God' plan of salvation, Church, general call to holiness, spiritual vocation, consecrated life, community, pastoral of spiritual vocations.